

De Schilderswijk Moeders verbinden voorbij etnische en culturele verschillen

In de Haagse Schilderswijk is een groep van 24 vrouwen actief, die zich de Schilderswijk Moeders noemen. Zij zijn de 'moeders van de buurt', 'de sociale ogen en oren van de Schilderswijk'.¹ Ze zorgen ervoor dat bewoners tijdig in contact komen met de juiste zorg- en sociale instanties in Den Haag. Stuk voor stuk zijn zij verbinder *pur sang*. Désirée Siemerink-Looten sprak met een aantal van hen.

■ DOOR DESIRÉE SIEMERINK-LOOTEN

In 2017 verzorgde ik voor het eerst een kennisbijeenkomst over mediation voor de Schilderswijk Moeders. Sindsdien kwam ik verschillende keren bij hen terug voor workshops, waarin elke keer andere aspecten van mediation aan de orde kwamen. Het waren steeds interactieve bijeenkomsten, waarin de Moeders onder andere vol verve rollenspellen speelden.² Steeds maakte deze groep indruk door haar saamhorigheid, leergierigheid en zachtheid, gekoppeld aan onverzettelijkheid.

Ruim tien jaar terug vroeg de gemeente Den Haag aan een aantal instanties, onder welke buurthuis De Mussen, mee te denken hoe zij de vicieuze cirkel kon doorbreken waarin noodgedwongen tweedelijns (sociale en gezondheids-) zorg moest worden ingezet omdat reguliere eerstelijnszorg de mensen niet bereikte.³ Dit laatste kwam onder andere door onbekendheid van de bewoners met de hulpverlenende instanties, het onvoldoende beheersen van de Nederlandse taal en door angst voor uithuisplaatsing bij vragen rondom hun kinderen. Deze zorgmijding had tot gevolg dat een groot aantal mensen in ernstige problemen kwam, wat leidde tot meer beroep op algemene middelen. De Mussen bracht het idee in van de Schilderswijk Moeders, een project, in opzet vergelijkbaar met dat van een project in Berlijn, waarin

buurtmoeders intermediair worden tussen de mensen en de hulpinstanties om op die manier voor elkaar te krijgen dat de eerstelijnszorg de inwoners wel en tijdig bereikt.⁴ De buurtmoeders winnen het vertrouwen van de bewoners omdat zij beter dan de hulpinstanties weten wat er bij de bewoners van hun buurt leeft, welke taboes er rusten op bepaalde onderwerpen en omdat zij meer kennis hebben van de diverse culturen.

De Mussen overtuigde de gemeente en kreeg aanvankelijk subsidie voor twee jaar. Omdat het project succesvol bleek, verstrekke de gemeente periodiek opnieuw de benodigde subsidie. In 2022 zal De Mussen opnieuw subsidie moeten aanvragen.

In 2018 wees onderzoek uit dat het project Schilderswijk Moeders zich heeft bewezen: elke euro die de gemeente investeert, levert de gemeente tussen € 1,10 tot € 2,50 (besparing) op. Het goede werk van de Schilderswijk Moeders wordt breder opgemerkt: het project behoort tot de tien projecten die waren genomineerd voor een Appeltje van Oranje 2021.⁵

Voor deze editie van *Tijdschrift Conflicthantering* interviewde ik verschillende Moeders en Marie-Hélène Valk, de persoon die deze 24 vrouwen met 10 verschillende etnische achtergronden weet te verbinden.

Désirée Siemerink-Looten

is advocaat en MIN-regiemediator. Zij is lid van de Adviescommissie mediation bij de Nederlandse Orde van Advocaten en hoofdredacteur van *Nederlandse Mediation*.

Projectleider Marie-Hélène Valk

Waarop selecteert u de vrouwen voor de Schilderswijk Moeders?

Een redelijke beheersing van de Nederlandse taal is nodig. Belangrijk is dat zij passen in de groep en dat zij acht tot tien uur per week beschikbaar kunnen zijn. Van de Moeders wordt verder verwacht dat zij na hun basistraining een spreekuur draaien voor de bewoners die langskomen met vragen. Vaak gaan de vragen over financiën en helpen de Moeders brieven van officiële instanties te lezen en beantwoorden. Van de Moeders wordt ook verwacht dat zij mensen buiten het spreekuur helpen en wekelijks een ochtend op De Mussen zijn voor kennisbijeenkomsten. Die gaan bijvoorbeeld over de Wet maatschappelijke ondersteuning, of er wordt voorlichting gegeven door de politie of door vertegenwoordigers van instanties op de sociale kaart. Ook krijgen de Moeders intervisie en casuïstiekbespreking.

Welke opleiding krijgen de moeders?

Ze krijgen een zeven weken durende intensieve basistraining tot vertrouwenspersoon, waarin ze vooral gesprekstechnieken leren, leren om grenzen te stellen en de sociale kaart van Den Haag leren kennen.⁴ Het leren stellen van grenzen is belangrijk omdat de Moeders te maken kunnen krijgen met moeilijke casussen, zoals huiselijk geweld, kinderen die in ernstige problemen zijn geraakt en mensen die uit hun huis worden gezet. Belangrijk is dat de Moeders de problemen niet mee naar huis nemen. Evenmin is wenselijk dat zij mensen die ineens op straat staan, in huis nemen, hoewel dat wel eens gebeurt. Na de basistraining lopen zij mee met ervaren collega's, waarbij zij ook leren dat ze collega's om hulp kunnen vragen – en hen hulp kunnen geven. Tijdens de training maken zij een eigen levenslijn die zij delen met de andere Schilderswijk Moeders. Vaak hebben zij veel meegemaakt, zoals vluchten voor oorlog en huiselijk geweld. Zij zijn ervaringsdeskundigen en door Schilderswijk Moeder te worden en anderen te helpen en tegelijkertijd ook zichzelf te ontwikkelen, worden ze een rolmodel voor hun kinderen, voor mensen met een vergelijkbare achtergrond en voor de mensen die zij helpen.

Waarom werkt dit project?

Vanwege de informele organisatie, de opleiding die de moeders krijgen en omdat zij daarna professionele begeleiding houden vanuit de Mussen. Het betalen van een vrijwilligersvergoeding vergroot hun commitment. Verder geeft dit

project deze Moeders ook een 'familie', sommigen van hen leefden voordien geïsoleerd, en de meesten van hen zijn alleenstaande moeder.

Sinds wanneer bent u betrokken bij de Schilderswijk Moeders?

Vanaf 2016 en het is de mooiste baan die ik heb gehad. Over verbinding gesproken – nog noemt heb ik zoveel geleerd en gevoeld. De Moeders delen hun levensverhaal en geven daarmee hun vertrouwen, hun oprechtheid aan elkaar. Dit verbindt en in die verbondenheid deel ik. Zij blijven geven, zijn gul, delen hun laatste brood. Ik ben een professional die hun begeleidt, maar zij begeleiden mij evengoed. Hun manier van handelen – de openheid, het altijd zoeken naar verbinding – heeft mij een andere kant van mijzelf laten zien; ook ik heb veel te geven, wil geven en verbinding maken. Belangrijk is verder dat ik hun kan laten zien dat dit project voor hen een tussenstation kan zijn, met wellicht uitzicht op een betaalde baan.

Hoe bevordert u de groei naar economische zelfstandigheid van de Moeders?

Dat doe ik door coachinggesprekken en door te helpen bij het vinden van een opleiding. De meesten willen betaald maatschappelijk werk doen, maar wanneer ze het Nederlands onvoldoende schriftelijk beheersen is dat vaak een probleem. Een voormalige Schilderswijk Moeder studeert nu aan de VU en ik help haar door haar stukken te lezen op juiste Nederlandse grammatica.

Waar streeft u naar?

Naar het hoogst haalbare doel: dat de vrouwen die willen, uitstromen in de richting die zij wensen. En dat de Schilderswijk Moeders dit werk nog heel lang kunnen doen.

Schilderswijk Moeders 2.0?

Dat is niet nodig, 1.0 werkt – door zijn eenvoud. Het draait om het persoonlijke, menselijke contact, dat is de kern van de verbinding die de Moeders weten te leggen.

Wat raakt u het meest in uw werk?

In positieve zin: de liefde die de Moeders uitstralen, hun veerkracht. Het zijn stuk voor stuk sterke vrouwen. Zij zorgen ervoor dat een ander een beter leven krijgt. Zij zijn rolmodel voor de Schilderswijk, ook voor mij.

In negatieve zin: mijn indruk is dat de maatschappij weer verandert. Zo valt het mij op dat de jongere generatie in de tradities blijft van hun (groot)ouders, al zijn ze in Nederland opgegroeid. Ik ben geschokt dat uithuwelijken nog gebeurt.

Wat wilt u verder nog kwijt?

Ik dacht dat ik geen vooroordelen had – die had ik wel. Maar na vijf jaar Schilderswijk Moeders zie ik de vrouw, ik zie geen huidskleur, geen hoofddoek, geen gewaad, geen verschil in culturen, in achtergronden. Ik zie hun ogen, ik zie hun ziel.